

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/18/2020
Identifikačné číslo spisu: 4114011078
Dátum vydania rozhodnutia: 24.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4114011078.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Martina Piovartsyho v trestnej veci obvineného V. V., pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a iné, na verejnom zasadnutí konanom 24. marca 2021 v Bratislave, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/86/2017, z 24. januára 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, rozsudkom Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/86/2017, z 24. januára 2018

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), ods. 2 Trestného poriadku, § 322 ods. 3 Trestného poriadku a v ustanoveniach § 56 ods. 1 ods. 2 Trestného zákona, § 57 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 4, ods. 8 Trestného zákona

v prospech obvineného V. V..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku

z r u š u j e

rozsudok Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/86/2017, z 24. januára 2018.

Z r u š u j e aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku p r i k a z u j e Krajskému súdu v Nitre, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 21T/97/2014, z 21. júna 2017 (č. l. 191 - 205) bol obvinený V. V. uznaný za vinného v bode 1. z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písm. d) Trestného zákona, a v bode 2. z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, na skutkovom základe, že

1. dňa 9. júna 2013 v čase asi o 15.30 hod. v obytnom dome č. 13, na J. ulici v Z., vošiel do bytu poškodenej L. V., nar. XX. H. XXXX, takým spôsobom, že poškodená stála pred dverami do bytu a obvinenému povedala, nech nejde dnu, na čo ju obvinený pravou rukou chytil za rameno a nasilu ju odtlačil od dverí a napriek tomu, že mu poškodená hovorila, aby do bytu nevstúpil, vošiel dnu, poobzeral všetky izby a odišiel,

2. dňa 9. júna 2013 v čase asi o 15.45 hod. v Z., pred obytným domom na K. ulici číslo X vulgárne nadával poškodenej a následne vystúpil z auta a začal poškodenú naháňať, pričom keď ju dobehol, zrazil ju, kde poškodená spadla na kriky a ako od nej odchádzal, vykrikoval, že ju zabije, dá jej bombu a pôjde hore pi..u, čím takto u poškodenej vzbudil dôvodnú obavu o svoj život.

Obvinenému bol za to uložený podľa § 194 ods. 2, § 37 písm. h), m), § 38 ods. 2, ods. 4, § 41 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 roky a 4 mesiace. Výkon tohto trestu okresný súd podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmenečne odložil a zároveň podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona obvinenému uložil probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe, ktorú mu podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona určil na 3 roky. Okrem toho okresný súd podľa § 51 ods. 4 písm. g) Trestného zákona uložil obvinenému povinnosť podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediálnym úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo iného výchovného programu.

Krajský súd v Nitre, na podklade odvolania obvineného, rozsudkom, sp. zn. 2To/86/2017, z 24. januára 2018 (č. l. 238 - 245) postupom podľa § 321 ods. 1 písm. d), e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a postupom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že obvinenému uložil podľa § 194 ods. 2, § 37 písm. h), § 41 ods. 1, § 56 ods. 1, ods. 2, § 57 ods. 1 Trestného zákona úhrnný peňažný trest vo výške 1 500 eur. Pre prípad, že by výkon peňažného trestu bol úmyselne zmarený podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona ustanovil obvinenému náhradný trest odňatia slobody vo výmere 4 mesiacov. Rozhodol tiež, že podľa § 57 ods. 2 Trestného zákona zaplatená suma peňažného trestu pripadá štátu.

Proti označenému rozsudku krajského súdu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku v neprospech obvineného, pretože bol porušený zákon v prospech obvineného, a to konkrétne v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d), e), ods. 2, § 322 ods. 3 Trestného poriadku ako aj v § 56 ods. 1, ods. 2, § 57 ods. 1, § 38 ods. 2, ods. 4, ods. 8 Trestného zákona. Úhrnný peňažný trest vo výške 1 500 eur bol podľa generálneho prokurátora uložený v rozpore so zákonom. Krajský súd totiž nerešpektoval znenie § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, ktorého aplikácia sa nevzťahuje len na ukladanie trestu odňatia slobody, ale aj na prípady, keď sa rozhoduje o iných druhoch trestov s výnimkou tých, ktoré žiadnu trestnú sadzbu nemajú (napr. trest prepadnutia vecí či trest prepadnutia majetku). Pod pojmom „trestná sadzba“ je podľa generálneho prokurátora potrebné rozumieť nielen sadzbu trestu odňatia slobody uvedenú v osobitnej časti Trestného zákona, ale aj trestnú sadzbu pri všetkých ďalších trestoch, pri ktorých je trestná sadzba ustanovená vo všeobecnej časti Trestného zákona. Pokiaľ krajský súd dospel k záveru, že obvinenému je možné uložiť úhrnný peňažný trest podľa § 194 ods. 2 Trestného zákona, pri nezistení žiadnej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Trestného zákona, s prihliadnutím na jednu priťažujúcu okolnosť uvedenú v § 37 písm. h) Trestného zákona, s použitím § 41 ods. 1 Trestného zákona, § 56 ods. 1, ods. 2 a § 57 ods. 1 Trestného zákona, mal pri svojom rozhodovaní aplikovať aj § 38 ods. 4, ods. 8 Trestného zákona, a uložiť obvinenému peňažný trest, ktorého dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby sa zvýši o jednu tretinu, t. j. peňažný trest v sadzbe od 110 750 eur do 331 930 eur, a to za predpokladu, že obvinený ho bude schopný zaplatiť v zmysle § 57 ods. 1 Trestného zákona. Nakoľko krajský súd

uvedené ustanovenia dôsledne nerešpektoval, uložením peňažného trestu vo výške 1 500 eur, založil dôvod na podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, keďže obvinenému uložil trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Za podstatné v tomto smere generálny prokurátor označil vysvetlenie pojmu „zákonom ustanovená trestná sadzba“, dôvodiac, že nielen trest odňatia slobody má trestné sadzby, ale aj niektoré iné druhy trestov (napr. trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest), pričom v osobitnej časti Trestného zákona sú v zmysle § 34 ods. 2 ustanovené len trestné sadzby trestu odňatia slobody. Ostatné druhy trestov s rozpätím trestných sadziieb, majú ustanovené trestné sadzby len vo všeobecnej časti Trestného zákona, a to v ustanoveniach, ktoré upravujú jednotlivé druhy trestov. Trestný zákon pritom podľa generálneho prokurátora používa rôzne slovné spojenia, ktorými odkazuje na trestné sadzby; možno ich rozdeliť do dvoch skupín, a to na:

a) slovné spojenia, ktorými zákonodarca priamo odkazuje na osobitnú časť Trestného zákona a na konkrétny druh trestu alebo spojenia, ktoré síce neodkazujú vyslovene na osobitnú časť Trestného zákona, avšak sa priamo odvolávajú len na trest odňatia slobody a na trestné sadzby tohto trestu ustanovené Trestným zákonom,

b) slovné odkazy zákonodarcu na trestné sadzby, v ktorých sa vyslovene neodkazuje na osobitnú časť Trestného zákona a ani sa vyslovene neodkazuje na trest odňatia slobody, ale len vo všeobecnosti sa odkazuje na trestné sadzby (druhy trestov, ktoré trestné sadzby majú).

Z týchto dvoch skupín podľa názoru generálneho prokurátora vyplýva, že ak zákonodarca používa všeobecný pojem „zákonom ustanovená trestná sadzba“, ide o použitie slovného spojenia, z ktorého má byť zrejmé, že odkazuje na všetky druhy trestov, ktoré majú ustanovenú trestnú sadzbu či už v osobitnej časti Trestného zákona (trest odňatia slobody), alebo vo všeobecnej časti Trestného zákona (trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest vyhostenia). Ak teda zákonodarca používa v § 38 ods. 3 až 6, ods. 8 Trestného zákona pojem „zákonom ustanovená trestná sadzba“, nejde o odkaz na trest odňatia slobody, resp. na osobitnú časť Trestného zákona, ale ide o pojem, ktorý vyjadruje, že naposledy označené ustanovenie sa týka všetkých druhov trestov, ktoré majú trestné sadzby. To znamená, že ak sa ukladá samostatný peňažný trest, musia sa uvedené ustanovenia aplikovať aj na tento druh trestu. Generálny prokurátor tiež namietol, že s ohľadom na zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania, je výmera peňažného trestu neprimerane nízka, nespĺňajúca zásady ukladania trestov v zmysle § 34 ods. 1, ods. 4, § 56 ods. 2 Trestného zákona a navrhol, aby najvyšší súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že rozsudkom krajského súdu bol porušený zákon v § 321 ods. 1 písm. d), e), ods. 2, § 322 ods. 3 Trestného poriadku ako aj v § 56 ods. 1, ods. 2, § 57 ods. 1, § 38 ods. 2, ods. 4, ods. 8 Trestného zákona v prospech obvineného V. V.. Aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil v celom rozsahu a zrušil aj ďalšie rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo jeho zrušením, stratili podklad. Napokon navrhol, aby najvyšší súd podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Krajskému súdu v Nitre, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu generálneho prokurátora sa prostredníctvom obhajcu vyjadril obvinený V. V.. Uvedol, že pod pojmom „trestná sadzba“ sa v zmysle § 38 ods. 2 Trestného zákona rozumie nielen sadzba trestu odňatia slobody uvedená v osobitnej časti Trestného zákona, ale aj trestné sadzby pri všetkých ďalších druhoch trestov, pri ktorých je výmera trestnej sadzby z časového hľadiska určená vo všeobecnej časti Trestného zákona (trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu a trest vyhostenia); toto pravidlo nebude prichádzať do úvahy pri tých druhoch trestov, ktoré žiadnu presne určenú trestnú sadzbu nemajú (trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia vecí, trest straty čestných titulov a vyznamenaní a trest straty vojenskej a inej hodnosti). Peňažný trest však nie je určený cez časové hľadisko, a preto podľa obvineného nie je možné zvyšovať jeho dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu. Ak by sa u obvineného zistila jedna priťažujúca okolnosť, bez zistenia poľahčujúcej okolnosti, potom by mu peňažný trest musel byť uložený v súlade s právnym názorom generálneho prokurátora, a teda v sadzbe od 110 750 eur do 331 930 eur. Takýto postup však podľa obvineného nemal zákonodarca na mysli, nakoľko ukladanie peňažných trestov by v reálnom živote bolo vylúčené s poukazom na § 57 ods. 1 Trestného zákona. Obvinený navrhol, aby najvyšší súd odmietol dovolanie generálneho prokurátora podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 2 Trestného poriadku), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (370 ods. 3 Trestného poriadku), obsahuje náležité odôvodnenie (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru o dôvodnosti podaného dovolania, avšak z iného dovolacieho dôvodu ako uviedol generálny prokurátor.

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera.

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo niektorého jeho výroku prikáže spravidla súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Generálny prokurátor založil opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku na jedinej relevantnej námietke (v zmysle kritérií dovolacieho konania), že krajský súd pri uložení úhrnného peňažného trestu porušil zákon, keď pri prevažujúcom pomere príťažujúcich okolností nerespektoval ustanovenie § 38 Trestného zákona, čím obvinenému tento druh trestu uložil mimo upravenú sadzbu (od 110 750 eur do 331 930 eur), iba vo výške 1 500 eur.

Podľa § 56 ods. 1 Trestného zákona peňažný trest môže súd uložiť od 160 eur do 331 930 eur páchatelovi úmyselného trestného činu, ktorým získal, alebo sa snažil získať majetkový prospech.

Podľa § 56 ods. 2 Trestného zákona bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 môže súd peňažný trest uložiť, ak ho ukladá za prečin a vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchatela trest odňatia slobody neukladá.

Podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností.

Podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona, ak prevažuje pomer príťažujúcich okolností, zvyšuje sa dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu.

Podľa § 38 ods. 8 Trestného zákona zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby podľa odsekov 3 až 6 sa vykoná iba v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby; základom na zníženie alebo zvýšenie trestnej sadzby je rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby sa nepoužije v prípadoch, keď v osobitnej časti zákona je ustanovený iba trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov alebo doživotie.

Najvyšší súd uvádza, že § 38 Trestného zákona špecifikuje všeobecné zásady ukladania trestov - ide o vyjadrenie tzv. zákonnej individualizácie trestu, ktoré sa uplatní nielen pri ukladaní trestu odňatia slobody, ale aj na ostatné druhy trestov s výnimkou tých, ktoré nemajú zákonom ustanovenú trestnú sadzbu

(trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia veci, trest straty čestných titulov a vyznamenaní a trest straty vojenskej a inej hodnoti).

Podľa judikátu R 32/2009-III Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (prijatého na podklade uznesenia Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23To/1/2009, z 8. apríla 2009): „Pod pojmom zákonom ustanovená trestná sadzba sa rozumie sadzba trestu odňatia slobody uvedená v osobitnej časti Trestného zákona po jej úprave podľa ustanovení všeobecnej časti Trestného zákona; to neplatí, pokiaľ ide o zločin, ktorý sa považuje za obzvlášť závažný v zmysle § 11 ods. 3 Trestného zákon“.

Senát 1T najvyššieho súdu v nasledujúcich odsekoch vysvetlí, prečo sa nemožno stotožniť s právnym názorom (R 32/2009-III), ktorý pod pojmom „zákonom ustanovená trestná sadzba“ v § 38 ods. 3 až 6 a ods. 8 Trestného zákona rozumie len sadzbu trestu odňatia slobody uvedenú v osobitnej časti Trestného zákona.

Trestný zákon nielen v § 38 ods. 2, ale aj v rámci všeobecných zásad platných pre ukládanie trestov v 34 ods. 4 veta prvá Trestného zákona vyslovene uvádza, že súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliadne aj na prítlačujúce a poľahčujúce okolnosti na strane páchatel'a. Ak je teda súd povinný (musí) prihliadnuť na tieto okolnosti v situácii, keď ukladá iný druh trestu ako trest odňatia slobody, potom niet najmenšieho dôvodu, prečo by sa na tieto prípady nemala vzťahovať modifikácia trestnej sadzby v zmysle § 38 Trestného zákona. Práve opačný výklad by odporoval zneniu ustanovení § 38 ods. 2 a § 34 ods. 4 veta prvá Trestného zákona.

Vyššie naznačený právny názor, prijatý so silou judikátu (R 32/2009-III), odvodzuje svoju správnosť z toho, že zákonodarca v § 38 Trestného zákona použil nepresný pojem „zákonom ustanovená trestná sadzba“, avšak nakoľko ods. 8 tohto ustanovenia už priamo odkazuje na osobitnú časť Trestného zákona, potom možno urobiť výklad, že v § 38 ods. 3 až ods. 6 a ods. 8 Trestného zákona sa má na mysli sadzba uvedená v osobitnej časti Trestného zákona, a teda výhradne trest odňatia slobody.

Takýto výklad, resp. právny názor nemožno podľa senátu 1T najvyššieho súdu prijať s odkazom na znenie druhej vety § 38 ods. 8 Trestného zákona, nakoľko toto ustanovenie žiadnym spôsobom neupravuje rozsah povinnosti súdu prihliadať pri svojom rozhodovaní na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich a prítlačujúcich okolností. Ustanovenie § 38 ods. 8 Trestného zákona „len“ konkretizuje spôsob modifikácie trestných sadzieb s tým, že v druhej vete je upravená negatívna výnimka z tam uvedenej metódy výpočtu, ktorý sa nepoužije, ak v osobitnej časti Trestného zákona je ustanovený iba trest odňatia slobody na 25 rokov alebo doživotie - táto výnimka má svoje logické opodstatnenie, keďže v uvedených prípadoch ide o zákonom fixne určenú výmeru trestu, ktorý nepodlieha ďalšej zákonnej či súdnej individualizácii (pri treste odňatia slobody na doživotie súd skúma len splnenie podmienok uvedených v § 47 Trestného zákona). Obsahovo nadväzujúc na prvú vetu tohto odseku, určujúcimi v danom prípade sú ustanovenia § 38 ods. 2 a § 34 ods. 4 veta prvá Trestného zákona, ktoré nerobia rozdiel v aplikácii § 38 ods. 3 až ods. 6 a ods. 8 Trestného zákona na tie druhy trestov, ktorých povaha to umožňuje.

Generálny prokurátor vo svojom dovolaní správne uvádza, že pod pojmom „zákonom ustanovená trestná sadzba“, ktorý používa § 38 Trestného zákona, treba rozumieť tak sadzbu trestu odňatia slobody uvedenú v osobitnej časti Trestného zákona ako aj sadzbu pri všetkých ďalších trestoch, pri ktorých je táto určená vo všeobecnej časti Trestného zákona (§ 34 ods. 2 Trestného zákona). Slovné spojenie „zákonom ustanovená trestná sadzba“ teda nie je výsledkom nesústredenosti zákonodarcu, ale jeho cieľavedomým vyjadrením záujmu na tom, aby pokrývalo celú množinu trestov, ktoré majú ustanovenú trestnú sadzbu.

Pojem „zákonom ustanovená trestná sadzba“ nie je cudzí ani pre dovolacie konanie, nakoľko dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku môže (za splnenia ďalších podmienok) založiť aj pochybenie spočívajúce v uložení trestu „mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby“. Podľa názoru senátu 1T najvyššieho súdu pritom niet najmenších pochybností o tom, že označený dovolací dôvod

poskytuje rovnakú ochranu v prípade excesu (pozitívneho aj negatívneho) z trestnej sadzby bez ohľadu na druh uloženého trestu, teda nielen trestu odňatia slobody, ale aj ostatným „odstupňovateľným“ druhom trestu. Ak by uvedené neplatilo, dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku by sa vzťahoval len na trest odňatia slobody, čo nemožno považovať za prijateľné.

A napokon nemožno opomenúť ani ustanovenie § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu, ktoré sa týka všetkých druhov trestov s odstupňovateľnou trestnou sadzbou nielen trestu odňatia slobody.

Podľa § 39 ods. 3 Trestného zákona pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu však súd nesmie uložiť

- a) trest odňatia slobody kratší ako dvadsať rokov, ak je páchatel odsúdený za trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 3, genocídia podľa § 418 ods. 3, teroristického útoku podľa § 419 ods. 2, neľudskosti podľa § 425 ods. 2 alebo vojnového bezprávia podľa § 433 ods. 2,
- b) trest odňatia slobody kratší ako osem rokov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň pätnásť rokov,
- c) trest odňatia slobody kratší ako päť rokov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň desať rokov,
- d) trest odňatia slobody kratší ako dva roky, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň päť rokov,
- e) trest odňatia slobody kratší ako šesť mesiacov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody menej ako päť rokov, a
- f) trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu a trest vyhostenia na dobu kratšiu ako šesť mesiacov.

Už len pohľad na § 39 ods. 3 Trestného zákona (bez potreby hlbšej výkladovej analýzy) dokumentuje, že zákonodarca „zákonom ustanovenú trestnú sadzbu“ vzťahuje na všetky druhy trestov s odstupňovateľnou trestnou sadzbou, a teda nielen na trest odňatia slobody. Preto aj ustanovenie § 39 ods. 3 Trestného zákona zohráva dôležitú podpornú úlohu pri pochopení a následnom výklade ustanovení § 38 ods. 2, ods. 4, ods. 8 Trestného zákona. Ak by sa malo postupovať podľa (vyššie citovaného judikátu) judikát R 32/2009-III Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, potom by bolo možné mimoriadne znížiť trest len pri treste odňatia slobody, čo by bolo v absolútnom rozpore s § 39 ods. 3 písm. f) Trestného zákona.

Modifikačné ustanovenie § 38 Trestného zákona je potrebné aplikovať aj na peňažný trest, ktorého sadzba je vyslovene ustanovená vo všeobecnej časti Trestného zákona v § 56 ods. 1 od 160 eur do 331 930 eur. Preto je podané dovolanie v samotnej podstate dôvodné.

Najvyšší súd uzatvára:

Ustanovenie § 38 ods. 2 Trestného zákona v nadväznosti a v súlade s ustanovením § 34 ods. 4 Trestného zákona špecifikuje všeobecné zásady ukladania trestov vzťahujúce sa na všetky druhy trestov s odstupňovateľnou zákonom ustanovenou trestnou sadzbou uvedené vo všeobecnej ako aj osobitnej časti Trestného zákona - ide o vyjadrenie tzv. zákonnej individualizácie trestu.

Pod pojmom „trestná sadzba“ uvedeným v § 38 ods. 8 prvá veta Trestného zákona treba rozumieť nielen sadzbu trestu odňatia slobody uvedenú v osobitnej časti Trestného zákona, ale aj trestnú sadzbu pri všetkých ďalších druhoch trestov, pri ktorých je trestná sadzba určená vo všeobecnej časti Trestného zákona.

Pojem „zákonom ustanovená trestná sadzba“ sa vzťahuje na všetky druhy trestov, ktoré majú ustanovenú trestnú sadzbu či už v osobitnej časti Trestného zákona (trest odňatia slobody) alebo vo všeobecnej časti Trestného zákona

Povinnosť súdu podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona prihliadnúť pri určovaní druhu trestu a jeho výmery na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a pritŕžujúcich okolností sa vzťahuje nielen na prípad ukladania trestu odňatia slobody, ale aj na prípad ukladania iného druhu trestu s

odstupňovateľnou zákonom ustanovenou trestnou sadzbou - trest domáceho väzenia, trest povinnej práce, peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na verejných podujatiach, trest vyhostenia s výnimkou tých druhov trestov, ktoré nemajú žiadnu sadzbu - trest prepadnutia majetku, trest prepadnutia vecí, trest straty čestných titulov a vyznamenaní a trest straty vojenskej a inej hodnosti.

Krajský súd preto pochybil, keď po zrušení rozsudku okresného súdu vo výroku o treste obvinenému, pri prevahe priťažujúcich okolností (v pomere 1 : 0), vymeral úhrnný peňažný trest v rámci neupravenej trestnej sadzby postupom podľa § 38 ods. 2, ods. 4 a ods. 8 Trestného zákona. Uložením úhrnného peňažného trestu vo výške 1 500 eur, tak v danom prípade došlo k porušeniu zákona. Pokiaľ by sa krajský súd dôsledne riadil naposledy uvedenými ustanoveniami, mohol by obvinenému uložiť úhrnný peňažný trest len v sprísnenej sadzbe (po zvýšení jej dolnej hranice o jednu tretinu z rozdielu zákonom ustanovenej trestnej sadzby) od 110 750 eur do 331 930 eur, a to navyše len za podmienky vyjadrenej v § 57 ods. 1 Trestného zákona, že obvinený takýto trest bude schopný zaplatiť.

Pre prehľadnosť najvyšší súd poukazuje na úpravy zákonom ustanovených trestných sadzieb pri jednotlivých druhoch trestov v súlade s § 38 ods. 2 Trestného zákona, § 34 ods. 4 Trestného zákona a podľa § 38 ods. 3 Trestného zákona a § 38 ods. 4 Trestného zákona.

Druh trestu Zákonom ustanovená trestná sadzba § 38 ods. 3, ods. 8 Trestného zákona § 38 ods. 4, ods. 8 Trestného zákona

trest odňatia slobody individuálne

trest domáceho väzenia 0 - 4 roky 0 - 2 roky a 8 mesiacov 1 rok a 4 mesiace - 4 roky

trest povinnej práce 40 hod. - 300 hod. 40 hod. - 213 hod. a 20 min. 126 hod. a 40 min. - 300 hod.

peňažný trest 160 eur do 331 930 eur 160 eur - 221 340 eur 110 750 eur - 331 930 eur

trest zákazu činnosti 1 rok -10 rokov 1 rok - 7 rokov 4 roky - 10 rokov

trest zákazu pobytu 1 rok - 5 rokov 1 rok - 3 roky a 8 mesiacov 2 roky a 4 mesiace - 5 rokov

trest zákazu účasti na verejných podujatiach 0 - 10 rokov 0 - 6 rokov a 8 mesiacov 3 roky a 4 mesiace - 10 rokov

trest vyhostenia 1 rok - 15 rokov 1 rok - 10 rokov a 4 mesiace 5 rokov a 8 mesiacov - 15 rokov

Nemožno prehliadnúť, že pri situácii predpokladanej v ustanovení § 38 ods. 4 Trestného zákona dochádza pri peňažnom treste v porovnaní s ostatnými druhmi trestov až k extrémnemu - viac než 692 násobnému navýšeniu dolnej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby (zo 160 eur na 110 750 eur).

Zákonodarca sa však s touto situáciou „vysporiadal“ v § 57 ods. 1 Trestného zákona, podľa ktorého pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchatel'a. Peňažný trest neuloží, ak je zrejmé, že ho odsúdený nebude schopný zaplatiť. Z toho vyplýva, že osobné a majetkové pomery páchatel'a ovplyvňujú nielen citel'nosť peňažného trestu, ale aj samotnú možnosť jeho uloženia - súd jednoducho tento druh trestu neuloží, ak po dôkladnom skúmaní zistí, že odsúdený by ho nebol schopný zaplatiť.

Treba si tiež uvedomiť, že prípadná neaplikácia ustanovenia § 38 ods. 2 Trestného zákona na ostatné druhy trestov s odstupňovateľnou trestnou sadzbou (okrem trestu odňatia slobody) by páchatel'a ukrátila o možnosť získať benefity v podobe zníženia hornej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby v prípade prevahy poľahčujúcich okolností - § 38 ods. 3 Trestného zákona. Dovolací súd je presvedčený, že zákonodarca takýto úmysel v žiadnom prípade nemal.

Najvyšší súd sa následne zaoberal otázkou, či pochybenie, ku ktorému došlo pri rozhodovaní krajského

súdu, naplňa či už generálnym prokurátorom deklarovaný, alebo niektorý z iných taxatívne uvedených dovolacích dôvodov v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku. Pri tomto skúmaní pritom najvyšší súd vychádzal zo svojej stabilnej rozhodovacej praxe (R 120/2012), že jeho viazanosť dôvodmi podaného dovolania v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa netýka formálno-právneho uplatnenia niektorého z dovolacích dôvodov vymedzených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ale vecných chýb, ktoré dovolateľ vo svojom podaní namietol v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o samotné podradenie zisteného pochybenia pod adekvátny dovolací dôvod, najvyšší súd si na tomto mieste môže naplno vypomôcť odkazom na vlastný judikát (R 18/2015, veta druhá mutatis mutandis), podľa ktorého, ak ...súd vo výroku napadnutého rozhodnutia konštatuje danosť či už poľahčujúcej, alebo priťažujúcej, ale v rozpore s tým ju nezoberie do úvahy pri ukladaní trestu - pri úprave trestnej sadzby - tak, ako to ustanovuje § 38 ods. 2 až 4 Trestného zákona, ide o skutočnosť, ktorá za splnenia podmienky uvedenej v § 371 ods. 5 Trestného poriadku môže znamenať naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia).

Pochybenie, ku ktorému došlo rozhodnutím krajského súdu v tejto veci plne zodpovedá situácii predpokladanej citovaným judikátom, nakoľko krajský súd pri ukladaní trestu - pri úprave trestnej sadzby, nezobral do úvahy prevažujúci pomer priťažujúcich okolností v zmysle § 38 ods. 4 Trestného zákona a obvinenému vymeral peňažný trest vo výške 1 500 eur. Preto najvyšší súd konštatoval splnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a nie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku ako to uviedol prokurátor v dovolaní.

Zistené porušenie malo zásadný vplyv na postavenie obvineného v zmysle § 371 ods. 5 Trestného poriadku. Krajský súd totiž obvinenému výrazne polepšil, keď v dôsledku nepoužitia § 38 Trestného zákona mu vymeral úhrnný peňažný trest hlboko pod sadzbou. V kontexte § 57 ods. 1 Trestného zákona je zároveň otázne, či po zohľadnení následkov vyplývajúcich z § 38 ods. 4 Trestného zákona by obvinenému vôbec bolo možné tento druh trestu uložiť.

Pokiaľ generálny prokurátor namieta neprimeranosť uloženého trestu s poukazom na skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania, tak k tomu najvyšší súd dodáva, že ide o výhradu, ktorá sa celkom zjavne vymyká atribútom akéhokoľvek dovolacieho dôvodu vymedzeného prvým odsekom ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Najvyšší súd, výkladom dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, vo svojich rozhodnutiach opakovane pripomína, že do jeho právomoci ako dovolacieho súdu nepatrí skúmanie primeranosti uloženého trestu. S poukazom na § 321 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku možno poznamenať, že ide o doménu odvolacieho konania.

S ohľadom na uvedené, zistiť naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného zákona, vyhovel najvyšší súd dovolaniu prokurátora a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.